

САДРЖАЈ

ПОКАЈАЊЕМ ДО НОВОГ ЧОВЕКА

Митрополић Антоније Сурошки (Блум)
ПУТ ПОКАЈАЊА – ПОВРАТАК БОГУ

РАДОСТ ПОКАЈАЊА	6
О ПОКАЈАЊУ	19
НАУЧИМО ДА СЕ КАЈЕМО	22
О ИСПОВЕСТИ	26
КАКО БИ СЕ ТРЕБАЛО ИСПОВЕДАТИ	31
О САВЕСТИ	35
ДУХОВНОСТ И ДУХОВНИШТВО	49
ФРАГМЕНТ ЈАВНЕ ИСПОВЕСТИ	54

Епископ Калист (Вер)
ПОКАЈАЊЕМ ДО ЦАРСТВА НЕБЕСКОГ

ПРАВОСЛАВНИ ОПИТ ПОКАЈАЊА	
Училиште побожности	57
Дубока разумност	58
Пролеће поста	61
Тајна покајања	61
Дар суза	66
"Као жалошћени а увек радосни"	68
ДУХОВНИ ОТАЦ У ПРАВОСЛАВЉУ	
Важније од свих књига	68
Духовни отац као благодатна личност	69
Бекство и повратак: припремање старца	71
Три дара духовног оца	74
Послушање и слобода	78
У одсуству Стараца	82
Савремени примери	84

Сћарац Јосиф
О ПОКАЈАЊУ И ДУХОВНОМ ЖИВОТУ86

Архимандрит Христодул
ПОКАЈАЊЕ КАО ОСНОВ ЖИВОТА У ХРИСТУ 92

Протојерезвијер Антоније Г. Алвизојулос
ПОКАЈАЊЕ У НАШЕМ ЖИВОТУ

а) Покајање као трајно стање у животу верника	99
б) Света Тајна исповести	100
в) Чиста исповест	101

Протојереј Димитрије Смирнов
О ГРЕХУ И ПОКАЈАЊУ 102

Свештеник Валентин Свенцици
**ШЕСТ ПРЕДАВАЊА О ТАЈНИ
ПОКАЈАЊА И ЊЕНОЈ ИСТОРИЈИ
(Против заједничке исповести)**

Предавање прво: Због чега смо против заједничке исповести?	130
Предавање друго: Историја Тајне покајања	138
Предавање треће: Духовник у Православној Цркви	145
Предавање четврто: Историјски пресек односа Тајне покајања и моралног стања у друштву	153
Предавање пето: Шта је то епитимија?	159
Предавање шесто: Заједничка исповест данас	164

**КАКО СЕ ДАНАС БОРТИ
ПРОТИВ ГРЕХА?**

Савети и поуке савремених духовника

Старац Клеопа
ПОКАЈАЊЕ – ПУТ КА ВЕЧНОСТИ

О ТАЈНИ ПОКАЈАЊА	176
СВЕТА ИСПОВЕСТ	181
КОРИСТ ОД ЧЕСТЕ ИСПОВЕСТИ	187
ИСПОВЕСТ	191
О ГРЕХУ, ИСПОВЕСТИ И СВЕТОМ ПРИЧЕШЋУ	193

Сћарац Пајсије Светићорац
МОЋ СВЕТЕ ТАЈНЕ ИСПОВЕСТИ

Прво поглавље: Човек се исповешћу ослобађа

Данашње отуђење од исповести	212
Бог жели да се човек поправља кроз човека	214
У духовном животу је неопходан духовни руковођа	215
Пошаљите људе духовнику	216
Духовник изблиза	217
Духовник у породици	218
Мењање духовника	218

Друго поглавље: О правилној исповести

Да превијемо своју рану	220
Нужност исповести	221
Како се треба правилно исповедати	221
Самооправдавање на исповести постаје терет за савест	223
После исповести	224
Поверење у духовника	225
Правилан однос са духовником	226

Треће поглавље: Духовник – лекар за душу

Потреба за добрим духовницима	228
Расуђивање и духовничко искуство	229
Духовник одређује колико често верник треба да се причести	230
Епитимије	231
Разрешна молитва	232

Четврто поглавље: Деловање духовника на душе

Са душом треба пажљиво поступати	233
Не смемо другога да уљуљкујемо у његовим страстима	234
Како поступати у случајевима очајања	235
Строгост према бестидним, благост према усрднима	237
Доброта према ономе ко се не каје шкоди њему самом	238
Поштовање слободе другога	240
Духовникова љубав према оном ко му се исповеда	240

Ејиској Иларион (Алфејев)

О ИСПОВЕСТИ И ПОКАЈАЊУ

Питања и одговори	249
-------------------------	-----

Протојереј Александар Шарџунов

БЕСЕДЕ ПРЕД ИСПОВЕСТ

Беседа у Недељу о царинику и фарисеју	251
Беседа пред исповест – Субота прве седмице Великог поста	253
О исповести	260

Архимандрит Алексије Поликарпов

ИСПОВЕСТ

Одговори на питања парохијана	264
-------------------------------------	-----

Свештеник Алексије Тимаков

НАСАМО СА БОГОМ

– Исповест у Православној Цркви (Разговор)	274
--	-----

ПРАКТИЧНИ САВЕТИ ОНОМЕ КО СЕ ИСПОВЕДА

ПОКАЈАЊЕМ И ПРИЧЕШЋЕМ ДО НАРУЧЈА БОЖИЈЕГ

ПОКАЈАЊЕ КАО СВЕТА ТАЈНА	286
ИСПОВЕСТ ХРИШЋАНИНОВА	289
КАКО СЕ ТРЕБА ИСПОВЕДАТИ?	293
НЕ ГРЕШИ ВИШЕ	296
ИСПОВЕСТ ПРЕМА ДЕСЕТ ЗАПОВЕСТИ БОЖИЈИХ	
ПРВА ЗАПОВЕСТ БОЖИЈА	299
ДРУГА ЗАПОВЕСТ БОЖИЈА	299
ТРЕЋА ЗАПОВЕСТ БОЖИЈА	300
ЧЕТВРТА ЗАПОВЕСТ БОЖИЈА	300
ПЕТА ЗАПОВЕСТ БОЖИЈА	300
ШЕСТА ЗАПОВЕСТ БОЖИЈА	303
СЕДМА ЗАПОВЕСТ БОЖИЈА	303
ОСМА ЗАПОВЕСТ БОЖИЈА	306
ДЕВЕТА ЗАПОВЕСТ БОЖИЈА	307
ДЕСЕТА ЗАПОВЕСТ БОЖИЈА	308
НАРОЧИТО ТЕШКИ И БОГОМРСКИ ГРЕСИ	308
ИСПОВЕСТ ГРЕШНИКА КОЈИ СЕ КАЈЕ (Молитвена, лична исповест пред Богом)	309

Архимандрит Нектарије Антионоуло

ПОКАЈАЊЕ И ИСПОВЕСТ
– ПОВРАТАК ЧОВЕКА БОГУ 324

ГРЕХ И ЊЕГОВИ ГОРКИ ПЛОДОВИ	325
ПУТ ПОКАЈАЊА	326
ПРИПРЕМА ЗА ИСПОВЕСТ	327
ОЧАЈАЊЕ ИЛИ ПОКАЈАЊЕ?	330
САМОИСПИТИВАЊЕ И САМООСУЂИВАЊЕ	330
НАША ГРЕХОВНА СТАЊА У ОДНОСУ ПРЕМА БОГУ	331
ГРЕХОВНА СТАЊА У ОДНОСУ ПРЕМА БЛИЖЊИМА	332
ГРЕХОВНА СТАЊА У ПОРОДИЧНИМ ОДНОСИМА, НА ПОСЛУ	333
ОДСУСТВО ЛЉУБАВИ И ОКРУТНОСТ	333
ОСУЂИВАЊЕ	335
САБЛАЗАН	336
ГРЕСИ ПРЕМА САМИМА СЕБИ	336
ГРЕСИ И ИСКУШЕЊА ТЕЛА	336
ПРЕПРЕКЕ, ОПРАВДАЊА, ПРОТИВРЕЧНОСТИ	339
ПРЕД ДУХОВНИКОМ	343
ПОСЛЕ ИСПОВЕСТИ	344
ПОКАЈАЊЕ ЈЕ БЕСКРАЈАН ПУТ	345
КРСТ ПОКАЈАЊА	347
ЗАВРШНА РЕЧ	347

Архимандрит Јован (Кресћанкин)

О ПОКАЈАЊУ И ИСПОВЕСТИ

ПРИПРЕМА ЗА ИСПОВЕСТ ПРЕМА ДЕСЕТ ЗАПОВЕСТИ	350
Прва заповест Божија	352
Друга заповест Божија	361
Трећа заповест Божија	365
Четврта заповест Божија	370
Пета заповест Божија	375
Шеста заповест Божија	382
Седма заповест Божија	386
Осма Божија заповест	390
Девета заповест Божија	395
Десета заповест Божија	398
Завршна разматрања	399
Молитва	400

ПРИПРЕМА ЗА ИСПОВЕСТ	
ПРЕМА ЗАПОВЕСТИМА БЛАЖЕНСТВА	401
Прва заповест блаженства	402
Друга заповест блаженства	405
Трећа заповест блаженства	407
Четврта заповест блаженства	412
Пета заповест блаженства	414
Шеста заповест блаженства	421
Седма заповест блаженства	426
Осма заповест блаженства	430
Девета заповест блаженства	436
Закључак	439
Господе, прими нашу молитву! Господе, о Господе мој!	440

Митрополић Антоније Сурошки
ЗНАЧАЈ ИСПОВЕСТИ ЗА ЗДРАВЉЕ ДУШЕ 441

СВЕТИ НИКОДИМ СВЕТОГОРАЦ — О ИСПОВЕСТИ

Душекорисни приручник за свештенике и вернике

ПРВИ ДЕО

**КРАТКА И ПРАКТИЧНА ПОУКА ДУХОВНИКУ
ПОТЕКЛА СА РАЗНИХ ИЗВОРА**

Прво поглавље	
КОЈИ СУ НЕОПХОДНИ ПРЕДУСЛОВИ	
ДА БИ НЕКО ПОСТАО ДУХОВНИК	
О духовниковој врлини	454
Друго поглавље	
О ТОМЕ КАКВО ТРЕБА ДА ЈЕ ДУХОВНИКОВО ЗНАЊЕ	
Као прво о познавању Светог Писма, догмата и свештених канона ...	457
Треће поглавље	
О СМРТНИМ, ОПРОСТИВИМ	
И ГРЕХОВИМА ИЗ НЕМАРНОСТИ	458
О смртним гресима	458
О опростивим гресима	459
О гресима из немарности (нехата)	461

Четврто поглавље

О ДЕСЕТ ЗАПОВЕСТИ	464
О првој Заповести	465
О другој Заповести	465
О трећој Заповести	466
О четвртој Заповести	466
О петој Заповести	467
О шестој Заповести	467
О седмој Заповести	468
О осмој Заповести	468
О деветој Заповести	469
О десетој Заповести	470

Пето поглавље

О ОКОЛНОСТИМА ПОД КОЈИМА СУ ПОЧИЊЕНИ ГРЕСИ	471
О томе КО је починилац греха	471
О томе ШТА је почињено	472
О томе ЗАШТО је почињено	473
О НАЧИНУ на који је грех почињен	473
О ВРЕМЕНУ када је грех почињен	473
О МЕСТУ на коме је грех почињен	474
О томе КОЛИКО ПУТА је неко сагрешио	474
О околностима пре и после сагрешења	475

Шесто поглавље

О ПОМИСЛИМА	476
Колико врста помисли постоји	476
Које су сујетне помисли и како се исправљају	477
Из којих разлога се рађају зле помисли	477
Који су унутрашњи узроци злих помисли и колико их је	478
Који су начини исцељења злих помисли и колико их је	480
Колико је унутрашњих начина исцељења злих помисли	481
Први лек за зле помисли је молитва, а посебно умна молитва	481
Други лек од злих помисли је противречење	483
Трећи лек од злих помисли је презир	484
Колико су штодљиве зле помисли и колико је корисно исцељење од њих ...	485

Седмо поглавље

О ТАЈНИ ПОКАЈАЊА	487
-------------------------------	-----

Осмо поглавље

О ДЕЈСТВЕНОСТИ СВЕШТЕНСТВА И О НЕПРИКОСНОВЕНОСТИ БУДУЋЕГ ДУХОВНИКА И ДОЗВОЛИ ОД АРХИЈЕРЕЈА	487
---	-----

Девето поглавље

КАКО ТРЕБА ДА ПОСТУПАШ ПОСТАВШИ ДУХОВНИК

Као прво, како треба да вршиш исповест	489
Духовников савет покајнику пре исповести	490
О томе да духовник углавном не треба да поставља питања	492
О томе како треба да се понаша духовник док слуша грехе	492
Коме и како духовник треба да поставља питања	493
О томе како духовник треба да се опходи са стидљивима	494
О томе кога духовник треба да прекорева, када и како	494
О томе како духовник треба да домостроји оне који имају богохулне помисли и сумње	495
О томе коме треба одложити исповест	497
О томе да духовник не треба да исповеда саучеснике у сопственом греху ...	498
О томе како духовник треба да испитује оне који ће бити рукоположени свештеници	498
О томе како духовник треба да се опходи према изопштенима	500
О томе како духовник треба да домостроји оне који имају завете ...	500
О томе како духовник треба да саветује блуднике, прељубнике, мужеложнике, скотоложнике (содомите), и онанисте	501
О томе како духовник треба да домостроји монахе	503
О томе како се старати за свештенике који сагреше	503
О томе како духовник треба да се опходи са болесницима	505
О томе да духовник треба без журбе да врши исповест	505

Десето поглавље

О ТОМЕ КАКО ДУХОВНИК

ТРЕБА ДА ОДРЕЂУЈЕ ЕПИТИМИЈУ	506
О томе како се поступа према покајнику који је починио много грехова	506
О томе када се причешћује онај ко је примио епитимију	507
О томе да је епитимија двојака	507
О томе да се епитимија одређује по принципу супротности	508
О томе каква епитимија се одређује хулницима и кривоклетницима ..	508
О томе каква се епитимија одређује крадљивцима и онима који другима наносе неправду	509
О томе каква епитимија се одређује блудницима, прељубницима и мужеложницима	510
О томе каква се епитимија одређује онима који друге осуђују и злопамтивима	511
О томе каква се епитимија одређује убицама	512
Савет упућен покајнику како да прихвати удаљење од Светог Причешћа	514

О томе каква се епитимија одређује болеснима и веома старима	515
О томе да се сви они, који не прихватају епитимију и неприступање Причешћу, одбијају	515
О томе како се старати за удате жене и оне које имају сроднике	516

Једанаесто поглавље

О РАЗРЕШНОЈ МОЛИТВИ	516
И онда вршиш просбу за милост и отпуштење покајникових грехова ...	517
О томе да духовник треба да положи руку на главу покајника	518
Последњи духовников савет покајнику	518

Дванаесто поглавље

О ТОМЕ ДА ДУХОВНИК НЕ ТРЕБА ДА ОТКРИВА ГРЕХЕ	519
ЕПИЛОГ	519

ШТА ТРЕБА ЗНАТИ

О томе како духовник онима који се исповедају треба да поставља питања о основним сагрешењима по десет Божијих заповести	522
Потом постављаш питања по Другој Божијој заповести	524
Затим постављаш питања по Трећој Божијој заповести	525
Затим постављаш питања по Четвртој Божијој заповести	525
Потом постављаш питања по Петој Божијој заповести	526
Потом му постављаш питања по Шестој Божијој заповести	527
Потом му постављаш питања по Седмој Божијој заповести	528
А онда му постави питања по Осмој Божијој заповести	529
Потом му постављаш питања по Деветој Божијој заповести	530
Најзад постављаш питања по Десетој Божијој заповести	530

ДРУГИ ДЕО

КРАТКИ И КОРИСНИ САВЕТИ УПУЋЕНИ ПОКАЈНИКУ

Прво поглавље

КАКО ТРЕБА ДА СЕ ПРИПРЕМА СВАКО КО ХОЋЕ ДА СЕ ИСПОВЕДИ

Шта је покајање?	532
Колико има делова покајања	532
Шта је скрушеност	533
Шта је ожалостићеност	533
О томе да се треба исповедати искуснијим духовницима	533
Како испитивати своју савест	534
О томе на која се три начина грехом огрешујеш о Бога	535
О томе на која три начина грешник грехом наноси зло самоме себи ...	537
О томе да жалост за привременим добрима није душекорисна	539

Друго поглавље

О ТОМЕ КАКО ГРЕШНИК

ТРЕБА ДА СЕ ИСПОВЕДА	540
Шта је исповест?	540
О томе да исповест треба да буде својевољна	540
О томе да исповест треба да буде скрушена	541
О томе да исповест треба да буде самоосуђујућа	541
О томе да исповест треба да буде непосредна	542
О томе да исповест треба да буде без стида	542
О томе да се греси морају открити или овде, или тамо	544
О томе да макар остао неисповеђен један грех, и остали остају неопроштени	545
О томе да исповест треба да буде одлучна	545

Треће поглавље

О ТОМЕ ДА ГРЕШНИК СА РАДОШЋУ

ТРЕБА ДА ПРИМИ ЕПИТИМИЈУ

И О ТОМЕ ШТА ЈЕ ИСКУПЉЕЊЕ	547
Примери оних који су добили епитимију за своје грехе	548
О томе да је право чедо Цркве онај ко се држи своје епитимије	549
О томе да покајник сâм треба да тражи строжу епитимију	550
О томе да грешник треба да прими епитимију, или овде привремено, или тамо вечно	550
О томе да покајник треба да се држи удаљења од причешћа	551

Четврто поглавље

О ТОМЕ КАКО ГРЕШНИК ПОСЛЕ ИСПОВЕСТИ

ДА СЕ ЧУВА ГРЕХА	552
Први начин да се чувамо греха: сећање на грех	552
Други начин да се чувамо греха: избегавање повода за грех	554
Трећи начин да се чувамо греха: редовна исповест која доноси пет добара	556
Прво добро од редовне исповести	557
Друго добро од редовне исповести	557
Треће добро од редовне исповести	558
Четврто добро од редовне исповести	558
Пето добро од редовне исповести	559
Четврти начин да се чувамо греха: сећање на сопствени последњи час	559
Пети начин да се чувамо греха: знање о греху	564
Шести начин да се чувамо греха: молитва	576
Епilog	577

ДУШЕКОРИСНА БЕСЕДА

О дрскости оних који греше са надом да ће се исповедити и покајати

УВОД	578
ПРВИ ДЕО	578
ДРУГИ ДЕО	
О ТОМЕ КАКВУ ШТЕТУ СВОМЕ СПАСЕЊУ НАНОСЕ ОНИ КОЈИ ГРЕШЕ У НАДИ ДА ЋЕ СЕ ИСПОВЕДИТИ И ПОКАЈАТИ	580
Први губитак који трпе они што греше са надом на покајање – огромна количина грехова	580
Други губитак који трпе они што греше са надом на спасење – прекомерна каквоћа грехова	581
Трећи губитак који трпе они што греше са надом на покајање – презир, хвалисавост, непокајаност и одрицање од вере	582
ТРЕЋИ ДЕО	
О ИСЦЕЉЕЊУ ОНИХ КОЈИ ГРЕШЕ СА НАДОМ ДА ЋЕ СЕ ИСПОВЕДИТИ И ПОКАЈАТИ	
Први лек за оне који греше са надом на покајање – молитва	583
Други лек за оне који греше са надом на покајање – знање истинског покајања и његових плодова	583
О томе да је потребно да исповест одликује и бол	584
О томе да је срдачни бол саставни део покајања	586
О томе да су бол и скрушеност пре свега дар од Господа	588
О томе да исповест не брише рђаве склоности срца	589
Шта треба чинити после исповести	589
О томе да су за покајање потребне четири ствари	590
Како Писмо открива рђаве склоности срца	592
О томе да су они који се изнова кају слични онима што се изнова опорављају од болести	593
Шта доноси бол и скрушеност	594
Срдачни бол треба да буде непрестан	594
Из којих разлога бол треба да буде непрестан	595
Покајање не брише ожиљке и белеге греха	595
Колико добра доноси срдачни бол	598
О томе да начин живота покајника и кривих треба да буде другачији од начина живота недужних	598
Који су и колики знаци да нам је Бог опростио грехове	600
Како се објашњавају речи "ако си пао, устани"	603
Страшна прича	605